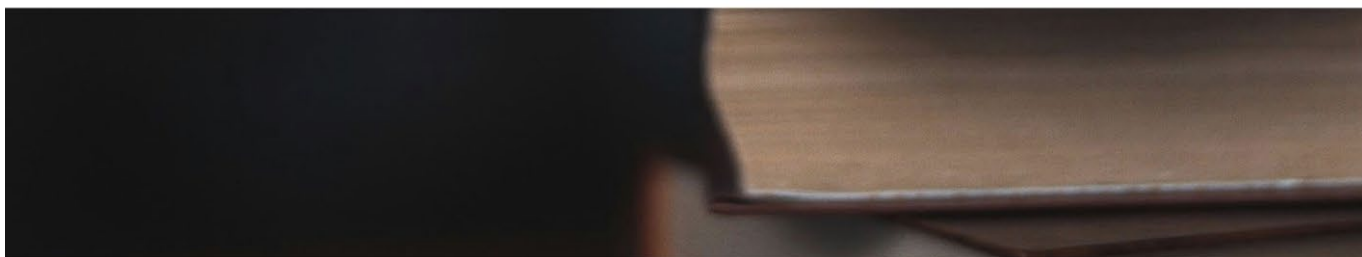

COLOCVIUL
NAȚIONAL
„Paul Cornea”

Rezumate acceptate pentru
secțiunea *Literatură română*

Ediția a II-a
24 - 25 mai 2024

Clasificări posibile ale Literaturii recente a Diasporei

Ciprian APETREI, Școala Doctorală a Facultății de Litere, Universitatea din București

Keywords: *emigrare, Diaspora, literatura memoriei, identitate*

Prezenta lucrare își propune să prezinte o metodologie provizorie de clasificare a publicațiilor, foarte variate, din literatura recentă a Diasporei.

Există trei tipuri principale de surse de cercetare:

- Literatură
- Jurnale auto-biografice
- Volume de interviuri și mărturii

Valul în creștere de „literatura Diasporei” are ca autori, în majoritate absolută, o categorie nouă: români care trăiesc în străinătate, dar publică în România, și sunt mai puțin interesați de participarea la viața literară din țările în care locuiesc. Este etapa privilegiată a emigrării, în care alegerea dintre *aici* și *acolo* nu mai este violentă, iar scrierea nu mai este tributară cenzurii. Termenul de Diaspora s-a încetățenit odată cu implicarea civică și politică foarte recentă, dar se referă însă la emigrația recentă, majoritar plecată din țară după aderarea la Uniunea Europeană, care are legături foarte puternice cu România. Un termen mai potrivit este cel de român din afara granițelor, de pretutindeni sau din lumea largă.

Scopul lucrării este de a clarifica tipologii ale emigrantului, punând în lumină diversele modalități literare prin care identitatea sa este reflectată.

Acest subiect este parte a cercetării doctorale cu titlul *Identitatea celui cu mai multe identități, reflectată în literatura Diasporei*, prin care îmi propun să analizez cărțile scrise de români din străinătate și cele în care apar ca personaje emigranți reținuți.

Valori și atitudini în programele școlare europene pentru studiul literaturii la liceu

Elena Lucia Genoveva BUTNARU (CERCHEZ), Școala Doctorală a Facultății de Litere, Universitatea din București

Keywords: *valori și atitudini, literatura la liceu, programe școlare*

Programele școlare sunt documente care prevăd ce se studiază într-un anumit ciclu de învățământ și care sunt finalitățile urmărite: cunoștințele ce trebuie însușite, competențele vizate a fi dezvoltate, valorile și atitudinile promovate. Accentul, în ultima vreme, cade tot mai mult pe valori și atitudini. Legătura dintre literatură și valorile și atitudinile dezirabile este evidentă pentru cei care s-au format prin lectură. Pentru tinerii educabili, a construi această legătură și a o face vizibilă și evidentă este, în prezent, prima finalitate a procesului educațional

ce are loc la orele de literatură. Civismul, discernământul artistic și cultural, interculturalitatea, toleranța și acceptarea alterității – toate acestea tind să devină clișee într-un nou limbaj de lemn.

Pe teritoriul acestor valori ajunge să se reflecte războiul dintre globalizare și naționalism – situație firească, până la un punct. A considera, totuși, că de selecția textelor pentru orele de literatură depinde soarta acestui război este o miză păguboasă din perspectiva celei mai importante valori pe care trebuie să o urmărească ora și profesorul de literatură și anume înțelegerea lecturii ca mod de a intra în dialog cu generații, cu mentalități, cu idei și valori, printre altele tocmai pentru a consolida puterea de a alege și a discerne. Studiul comparativ al programelor școlare europene pentru studiul literaturii la liceu urmărește, printre altele, valorile și atitudinile vizate în fiecare țară și legătura dintre acestea și criteriile de selecție a textelor studiate, precum și legătura dintre valorile promovate și metodele de lucru propuse.

Imaginarul fantastic al anilor '70 în creația lui Dumitru Radu Popescu și a lui Sorin Titel

Alexandra Raluca CIMPOACĂ-MATEESCU, Școala Doctorală a Facultății de Litere, Universitatea din București

Keywords: *fantastic, literatură fantastică, postbelic, anii '70, proză fantastică*

Fantasticul, un concept în continuă expansiune și care nu a ajuns încă la maturitate, reprezintă și astăzi un tărâm demn de explorat. Dinamica fenomenului și reactualizarea permanentă a genului au îngreunat eforturile teoreticienilor de a stabili o literatură fantastică care să înglobeze multitudinea de texte care aparțin indubitabil acestei categorii, printre acestea regăsindu-se și unele dintre cele mai valoroase opere ale literaturii române. Raportul real-ireal nu este suficient pentru catalogarea unui text drept fantastic, întrucât discursul în sine este insolit, departe de o simplă înșiruire de evenimente anormale, stranii. Finețea și subtilitatea cu care unii scriitori înserează elementele fantastice au condus la o receptare critică redusă în acest domeniu, iar afirmarea autorilor în alte genuri a amplificat tendința criticilor de a ignora, însă nu în totalitate, necesitatea instituirii unei literaturi fantastice autohtone.

Sincopa care se produce în evoluția fenomenului în anii '50-'60 este urmată de o perioadă înfloritoare, cea a anilor '70, în care genul este reanimat și se bucură de atenția cuvenită atât din partea publicului, cât și a criticilor. Dumitru Radu Popescu și Sorin Titel publică o serie de opere în care, deși este cultivat fantasticul, de pildă în *Vânătoarea regală* și *Cei doi din dreptul Țebeii* ale lui D.R. Popescu și *Țara îndepărtată* și *Pasărea și umbra* ale lui Sorin Titel, nu au fost analizate și interpretate din perspectiva conceptului. Acest mod de abordare implică etichetarea genului drept unul sporadic, care nu se poate concretiza într-o literatură. Prin studiul de față propun o examinare a elementelor fantastice prezente în textele

din această perioadă ale celor doi scriitori șazeciști, pe o axă cuprinsă între critica vremii și raportarea ulterioară la aceste creații.

Postura *encomiastului* în literatura de călătorie românească: de la „complexul Dinicu Golescu”, la „complexul Alexandru Sahia”

Cosmin DIVILE, Școala Doctorală de Studii Lingvistice și Literare, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Keywords: *literatură de călătorie, comunism, postură literară, retorică encomiastică, Occident, URSS*

Considerat a fi primul jurnal de călătorie din literatura română, textul lui Dinicu Golescu a fost readus în dezbaterile criticii odată cu alt jurnal de călătorie, *Carnete europene* din 1976, când Adrian Marino propune sintagma de „complexul Dinicu Golescu”. Un astfel de „diagnostic” pus pe seama tuturor călătorilor români în țările vestice avea în vedere, potrivit lui Marino, trei considerente: conștiința unui decalaj civilizațional între Occident și țările române, critica societății românești și imperativul adoptării modelului occidental. La aproape un secol distanță de la textul lui Golescu, a apărut memorialul de călătorie al lui Alexandru Sahia, fiind primul text din literatura română de călătorie despre Uniunea Sovietică, care avea să devină calapodul după care aveau să fie scrise viitoarele impresii de călătorie despre noul stat sovietic după 1945 (până la finalul epocii dejiste). Lucrarea de față își propune să extindă „complexul Dinicu Golescu” la „complexul Alexandru Sahia”, cel din urmă anunțând, *avant la lettre*, imperativul schimbării centrului modelator (în sens blagian) pentru societatea românească. Angelo Mitchievici, care a analizat impresii de călătorie despre URSS ale scriitorilor români și francezi din interbelic și postbelic, susține că odată cu apariția statutului sovietic avem de-a face cu o nouă tipologie de călători: *encomiastul*.

Cronica unei povești („Trei zile nemaipomenite”, de Ioana Pârvulescu)

Florentina FRANGU (DACHE), Școala Doctorală de Științe Socio-Umane, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Keywords: *carte pentru copii, naratologie, poveste, cititor, narator*

O poveste... *Trei zile nemaipomenite*, cea de-a doua carte pentru copii a scriitoarei Ioana Pârvulescu, apărută în anul 2023, la Editura Humanitas Junior, are ca pronostic devenirea uneia dintre cele mai iubite cărți ale literaturii române pentru copii, la categoria de vârstă 8+, cu mențiunea „Pentru copii deștepți+”.

O amintire, adânc înrădăcinată în cufărul amintirilor din copilărie, ascuns în fiecare dintre noi, iese la iveală la dorința adultului Ioana Pârvulescu și se întrupează prin intermediul cuvântului, ajungând, ca dar, în mâna cititorului. Scrisă pe „limba prieteniei”, cartea este extrem de ofertantă atât din punct de vedere naratologic, cât și al faptelor de viață cotidiană. Prin intermediul personificării, apelând la motivul dedublării, scriitoarea reușește să aducă în lumină teme universale, mereu actuale, precum: identitatea, libertatea, prietenia, iubirea, timpul, școala. Avem sub lupă o carte care poate fi, deopotrivă, citită sau/și auzită/ascultată.

Alegerea acestei cărți s-a datorat temei generice prezente în titlu – TIMPUL, ceea ce permite ca timpul povestirii întâmplărilor, diegesis, să se identifice cu timpul desfășurării întâmplărilor, mimesis, și viceversa.

Articolul nostru își propune a fi o cronică de interpretare a poveștii reale, dar închipuite, pe care Ioana Pârvulescu o creează, permițându-i cititorului său să-i fie cocreator. Se folosește o interpretare hermeneutică și deductivă, (re)demonstrându-se astfel ingeniozitatea și originalitatea scrierilor pârvulesciene.

În căutarea corpului pierdut. Îmbătrânire, maternitate, procese transformatoare în discursul poetelor din România

Anastasia GAVRILOVICI (KOMARTIN), Școala Doctorală a Facultății de Litere, Universitatea din București

Keywords: *ageism, corporalitate, gen, maternitate, falocentrism, discurs autoreferențial*

În cultura dominantă și în *establishmentul* literar, reprezentările și autoreprezentările în scris referitoare la corpului femeii cartografiază o întreagă istorie a presiunilor sociale, a prejudecăților și dublului standard, pe care scriitoarele au încercat, de-a lungul timpului, să le demonteze. În poezia optzecistă, dar mai ales odată cu douămiismul poetic, autoarele încep să traseze noi coordonate ale raportării la propriul corp, la propria sexualitate, dar și la procese fundamentale care au o influență directă asupra subiectului, că îmbătrânirea, boala sau maternitatea, aspecte care „dezvrăjesc” corpul femeii. Asociate în mod tradițional cu slăbiciunea, cu incapacitatea fizică și, implicit, cu delicatețea, blândețea și instabilitatea emoțională, femeile luptă în permanență cu decalajul dintre imaginile impuse de societate și felul în care ele resimt cursul evolutiv al naturii, pentru a combate „formularea biologicului ca destin ineluctabil”¹. Astfel, obiectivul acestei lucrări este de a analiza raportările la propriul corp în scriitura poetelor din România, explorând traumele și anxietățile acestora legate de

¹ Judith Butler, *Genul – un măr al discordiei. Feminismul și subversiunea identității*, Editura Univers, București, 2000, p. 50.

autoreprezentare. Cum se scrie despre un corp care îmbătrânește sau care își pierde formele sau nu mai corespunde unor norme estetice? Cine vrea să citească despre cum traversează o femeie evenimente ce „mutilează”?

Așa cum punctează Susan Sontag, în cazul femeilor îmbătrânirea acționează ca o „boală morală, o patologie socială”, „un calvar al imaginației”, influențând în mod direct de la felul în care se percep pe sine sau propria sexualitate, la alegerea subiectelor despre care scriu sau chiar modul în care scriu. Printr-o incursiune în volumele de poezie ale unor scriitoare ca Angela Marinescu, Mariana Marin, Marta Petreu, Ștefania Mihalache, Miruna Vlada și Elena Vlădăreanu îmi propun să analizez și aduc la lumină acest demers de recuperare a propriului corp și a propriei corpor(e)alității prin scris.

Limbajele iubirii în memoriile Lenei Constante

Andra GĂLAN, Școala Doctorală de Studii Lingvistice și Literare, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Keywords: *limbaj, poetica absenței, eros, agape, (est)etic*

În cercetarea de față voi încerca să demonstrez proteismul limbajului iubirii în cele două volume de memorii semnate de Lena Constante, *Evadarea tăcută* și *Evadarea imposibilă*, și să recontextualizez raportul dintre etic și estetic, relevând modul în care cuvintele dezvoltă mecanisme compensatorii ale ființei, fie prin retragerea în sine și depersonalizare, fie prin deschidere și eliberare. Voi evidenția relația de influență, suprapunerile și incongruențele dintre „cuvintele iubirii” utilizate de Lena Constante și cele folosite de colegele ei din închisoare prin identificarea unor particularități stilistice care susțin funcția limbajului în cele două discursuri – constructor al unor spații de fugă. În ciuda faptului că urmăresc destine diferite, bazate pe experiențe erotice distincte, liniile de fugă constituite prin cuvânt converg spre o poetică a absenței și a depărtărilor, iar femeile care iubesc și suferă dobândesc o serie de ipostaze textuale. Mai mult decât o mărturie a ororilor unei epoci marcante, memoriile au o funcție estetică, decelabilă prin inventarierea și analizarea resorturilor lingvistice întrebuințate, precum construirea limbajelor, a codurilor de comunicare, redescoperirea și imprimarea unor funcționalități noi limbilor, recursul la ironie amară, construcțiile sintactice sau enunțurile scurte. Astfel, în studiul de față, voi încerca să surprind articulațiile fundamentale ale discursului femeilor din închisoare, focalizând imaginarul erotic și interferențele dintre poveștile de iubire și evenimentele politice în centrul cărora se află acestea, experiențe pregnante prin răbufniri și descentrări identitare, trădând violența limbajului.

„Postura” lui Ioan Groșan sau despre un *homo ludens* postmodern

Ciprian HANDRU, Școala Doctorală a Facultății de Litere, Universitatea din București

Keywords: *Groșan, „postură” auctorială, postmodernism, homo ludens, ironie, umor*

Pentru a contura „postura” lui Ioan Groșan, lucrarea de față recurge la noțiunile teoretice propuse de Alain Viala și de Jérôme Meizoiz. Potrivit celui din urmă, analiza posturii auctoriale implică două dimensiuni ce se completează reciproc: una non-discursivă (toate comportamentele non-verbale ale auto-prezentării) și alta discursivă (etos discursiv). Vom descrie, mai întâi, imaginea lui Groșan în raport cu opera sa, cu sinele său biografic, cu alte evenimente sociale, iar apoi, în raport cu modul în care diverși mediatori culturali (jurnaliști, critici, biografi etc.) au participat la definirea imaginii acestuia.

Migrând prin diverse medii și arii artistice, Groșan a îmbinat într-un mod natural vocația de prozator și de dramaturg cu cea de publicist, rămânând unul dintre cei mai de seamă scriitori postmoderni. Universul său literar e reprezentativ printr-un stil specific, conștient asumat și definit prin ludic, prin umor, prin ironie etc. Atitudini, de altfel, ce îi caracterizează și viața personală. Fie că ne referim la interviurile oferite de-a lungul timpului sau la comentariile despre autor, fie la amintirile publicate în cele două volume autobiografice - *Lumea ca literatură. Amintiri și Lumea ca literatură. Alte amintiri* -, Ioan Groșan se autoportreizează *in nuce* în termenii unui *homo ludens* (conceptul lui Johan Huizinga).

Unitatea dintre religie, știință și magie în proza Lui Vasile Voiculescu

Andra Elena IONESCU, Școala Doctorală a Facultății de Litere, Universitatea din București

Keywords: *melancolie, religie, știință, magie, alegorie*

În acest studiu ne întoarcem în Epoca Renașterii când mulți dintre gânditori, artiști și scriitori erau fascinați de idealul construcției unei imagini cuprinzătoare a lumii în care să fie integrate sisteme de gândire distincte. Proza lui Vasile Voiculescu ascunde în tematica generală nostalgia acestui trecut de aur. Vom pune în valoare principalele modalități narative și expresive din care transpare ideea unității dintre religie, știință și magie.

Drept urmare, primul mijloc asupra căruia ne îndreptăm atenția se află chiar în interiorul lumii reprezentate și anume, personajul. În proza autorului român există o tipologie a personajului unică ce se remarcă printr-o atitudine melancolică în raport cu lumea modernizată a civilizației. Fie că este un pescar, un vânător, un medic, un scriitor novice, ori un călugăr, la un moment dat aceste personaje resimt un gol care se poate înfățișa sub forma unui conflict social, a unei dorințe, a unei căutări sau a unei enigme. Apariția conflictului de orice natură arată întocmai reamintirea unui timp care în prezentul trăirii nu mai există.

A doua modalitate urmărește amprenta idealului unității asupra limbajului. Sentimentul pierderii declanșează activarea de noi resurse stilistice. Accentul este pus pe alegorie și pe alți indici figurativi ai discursului care pot determina apariția unei noi perspective interpretative atât a lumii reprezentate din povestiri, cât și a rolului discursului auctorial.

În cele din urmă, autorul poate propune ca spațiu-timp ingenuu pentru manifestarea uniunii dintre religie, știință și magie, limbajul literar, care corespunde la o scară mai largă, artei.

Radu Stanca. Din laborator: proiecte dramaturgice

Mirela NAGĂȚ, Școala Doctorală a Facultății de Litere, Universitatea din București

Keywords: *Radu Stanca, dramaturgie, manuscrise, hipertextualism*

Prezentul studiu investighează o secțiune din corpusul de manuscrise rămase de la Radu Stanca, mai exact arhiva de proiecte literare. Necercetat până acum, un dosar cu idei și bruioane dramaturgice dă o imagine mai complexă a mecanismelor de creație și a anvergurii șantierului său. Avea în lucru, în varii stadii, nu mai puțin de patruzeci de proiecte, multe cu hipotexte recognoscibile (povești mitologice, texte clasice, dar și fapte istorice, referințele paratextuale recurente la Plutarh, Tacitus, N. Gane ș.a. dezvăluindu-ni-l pe Radu Stanca și ca un mare cititor de istorie), altele de inspirație modernă, sondând figura creatorului de azi sau relațiile de cuplu, și altele chiar cu cosmetizări realist-socialiste, în spiritul anilor '50. Analiza vine să nuanțeze imaginea de scriitor exclusiv livresc sau paseist pe care, în mare, critica a suprapus-o profilului stancian, pe de o parte evidențiind dimensiunea contemporană a tematicilor, pe de alta, relevându-i specificul practicilor hipertextuale la care recurge și motivațiile lor.

Chestionarea normelor: o analiză a receptării dinamicii genului și inclusivității în spațiul literar românesc contemporan

Bogdan-Constantin NEGREI, Școala Doctorală a Facultății de Litere, Universitatea din București

Keywords: *intersecționalitate, literatură contemporană, identitate de gen, influență societală, subversiune*

Această lucrare analizează modul în care teoria recepției influențează actul de contestare a rolurilor tradiționale de gen în societatea românească contemporană, cu un accent deosebit asupra modului în care literatura contemporană servește ca un instrument relevant și de actualitate pentru înțelegerea emancipării femeilor și a comunităților marginalizate, permițându-le să conteste și să confrunte așteptările unei societăți patriarhale, depășindu-le

prin abordarea și asimilarea unor noi puncte de vedere. Bazându-se pe teoria recepției, acest studiu explorează interacțiunile dintre public și textele literare care se confruntă cu normele de gen, promovând incluziunea și egalitatea. Printr-o examinare a receptării literaturii contemporane care abordează aceste teme, se investighează modurile în care cititorii negociază sensurile textelor, creează conexiuni empatică cu acestea și navighează narațiunile care perturbă paradigmele tradiționale ale genului și identității de gen. În plus, această cercetare pune în emfază potențialul transformator al literaturii de a oferi o platformă de exprimare, înțelegere și asimilare pentru vocile marginalizate, facilitând navigarea și rezistența acestora la structurile patriarhale și presiunea socială. Scopul acestei lucrări este de a oferi perspective relevante asupra rolului indispensabil al literaturii în remodelarea percepțiilor și în stimularea schimbării sociale progresive în spațiul românesc contemporan.

Opera lui Geo Bogza în postcomunism: de la tensiunile receptării la strategiile de recuperare

Ioana ONESCU, Școala Doctorală de Studii Lingvistice și Literare, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Keywords: *postcomunism, receptare, câmp literar, avangardă, radicalism, precursor*

Geo Bogza traversează atât biografic, cât și literar mai multe epoci, iar opțiunile sale și modul în care i-au fost receptate textele nu pot fi înțelese în afara contextului. Miza acestui studiu este de a reconstitui etapele receptării operei lui Geo Bogza după 1989, evidențiind raportul dintre mistificare și recuperare, ca efect al contextului traumatic asupra câmpului literar polarizat între necesitatea recuperării unor texte anterior interzise și tensiunea restructurărilor. Analiza luărilor de poziție din periodice și din istoriile literare apărute după '90 atestă o recuperare inițial problematică generată, pe de-o parte, de adepții criticii „est-etice” și, pe de altă parte, de cei care aplică o *lectură instrumentală* (Mihai Iovănel) ce adaptează intenția auctorială la temele momentului (europeanismul/ integrarea europeană, identitatea basarabeană). Prins între denunțarea pe criterii morale și lecturile lipsite de necesara contextualizare, Bogza rămâne, în primii ani ai perioadei postcomuniste, o țintă a polemicilor menținute și prin apariția volumelor postume. Odată cu apariția generației 2000, începe să fie recuperată și revalorizată ipostaza poetului de avangardă, demers prelungit prin reeditarea volumelor interzise în comunism, cum este cazul *Poemului invectivă*. Pe fondul detabuizărilor din postcomunism, Bogza apare în calitate de precursor al grupării radicale a douămiiștilor (fracturiștii).

Receptarea critică a operei lui Radu Cossașu: cine, ce și de ce citește?

Mihai-Cătălin POPA, Școala Doctorală de Studii Lingvistice și Literare, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Keywords: *Radu Cossașu, receptare critică, roman realist, istorie literară, secolul XX*

Oscar Rohrllich a publicat, sub pseudonimele Radu Costin și Radu Cossașu, aproximativ 33 de volume, conținând proză scurtă, roman, publicistică, eseistică. Cu toate acestea, articolele de dicționar și capitolele sintetice care i-au fost consacrate (vezi *Dicționarul scriitorilor români*², *Dicționarul general al literaturii române*³, *Literatura română contemporană*⁴, *Istoria critică a literaturii române*⁵) procedează la o selecție radicală, ale cărei rațiuni intenționăm să le interogăm aici. Respectivul comentarii critice se axează prea puțin pe opera lui R. C. ca întreg, alegând în schimb să discute extensiv ciclul de nuvele *Supraviețuiri*. Ca și cum ar fi vorba despre „omul unei singure cărți”. Una din primele noastre întrebări este, așadar: *de ce a ales istoria literară românească să conserve doar Supraviețuirile lui Radu Cossașu?* Pornind de la această întrebare, îmi propun să realizez un profil al receptării sale critice. O lectură istorică, contextualizantă și totodată atentă la idiosincraziile criticii noastre literare va căuta să scoată la iveală motivul pentru care R. C. a rămas în posteritatea literară drept autor al *Supraviețuirilor*.

Scurtă incursiune în alternativa ieșeană a anilor 2000: Club 8 și OuTopos

Silviu ROMANIUC, Școala Doctorală de Studii Filologice, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Keywords: *alternativă, grupări literare, manifest, cluboptist, outopist*

Printr-un demers mai curând introductiv, cercetarea noastră are ca scop principal prezentarea contextului în care cele două grupuri ieșene Club 8 și OuTopos și-au făcut apariția pe scena literară din România anilor 2000, precum și semnificația lor istorică și politică. Vom vedea cum, în ciuda faptului că cele două nu propun un program coerent, de fapt, doar Club 8 propunând și „împărtășind” publicului o așa-zisă ciornă a unui manifest, nu poate fi negată existența unui factor de coeziune a acestora și de orientare comună. Acest factor de coeziune poate fi identificat la nivel extraliterar: mai exact, în raportarea tinerilor scriitori, cu anumite

² Mircea Zăciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu (coord.), *Dicționarul scriitorilor români*, vol. I A-C, Editura Fundației Culturale Române, 1994.

³ Eugen Simion (coord.), *Dicționarul general al literaturii române*, vol. 2 C-D, Academia Română, București, Univers Enciclopedic, 2004.

⁴ Irina Petraș, *Literatura română contemporană*, ed.: Aura Christi & Andrei Potlog, București, Ideea Europeană, 2008.

⁵ Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Pitești, Paralela 45, 2008.

specificității de grup, unii deja cu cărți publicate, alții abia făcându-și intrarea în lumea literară, față de anumite probleme care au marcat societatea anilor '90 și 2000. Ca și alți congeneri de ai lor, cluboptiștii și outopiștii nu și-au propus nicidecum să inaugureze o paradigmă estetică, existând voci din interiorul grupurilor care au pus la îndoială inclusiv existența unei viziuni comune. La nivel general se va observa cum mizele lor sunt mai degrabă politico-instituționale – mai ales, după cum vom vedea, în cazul celor din Club 8, care se manifestă mai hotărât la nivel discursiv. Totodată, vom aminti scriitori care au performat în interiorul celor două grupuri și direcțiile pe care le-au adoptat în opera lor literară.

Ameliorarea declinului literaturii în școli – premiile literare ca potențial indicator canonic școlar

Mihai Patryk TĂNASE, Școala Doctorală a Facultății de Litere, Universitatea din București

Keywords: *canon literar școlar, criza lecturii, dezinteres pentru lectură, măsuri ameliorative, predarea literaturii în liceu, premii literare*

Chestionați în legătură cu operele pe care trebuie să le studieze pentru școală, elevii au răspuns că nu rezonază cu ceea ce citesc, că de multe ori nu înțeleg ceea ce citesc sau că preferințele lor sunt desconsiderate. Elevii sunt dornici să citească texte apărute recent, manifestând chiar repulsie pentru textele intrate în canonul literar. Unul din obiectivele pe care le propun cu această lucrare este acela de argumenta faptul că există o tendință a închiderii canonului literar școlar, nejustificată de analize statistice sau de o realitate resimțită, ci mai degrabă de o ideologie deficitară pe termen lung. Pentru a modifica anumite norme școlare care pot alimenta această repulsie a tinerilor față de lectură, trebuie să se unească mai multe voci care să semnaleze aceste disfuncții care, din păcate, pornesc din școală.

Curriculumul disciplinei Limba și literatura română dictează norma școlară din România, iar această normă presupune studiul operelor scrise de autorii canonici ai literaturii române, dar și de alți scriitori, scopul fiind dezvoltarea și formarea unor competențe specifice unui anumit obiectiv de studiu. În ciuda faptului că profesorul are libertatea necesară pentru a selecta texte și autori captivanți și relevanți în funcție de cerințele școlare, se observă tendința aceasta a conservării tradiționalismului de către cadrele didactice, desconsiderând flexibilitatea programei și alegând să se concentreze aproape exclusiv pe autorii canonici din programa de Bacalaureat, în timp ce alte țări introduc constant titluri noi. De exemplu, în Australia și SUA au fost introduse în canon cărți scrise după anul 2000, care s-au bucurat încă de la început de un mare succes în rândul tinerilor. Astfel, regăsim în aceste programe titluri precum *11/22/63*

de Stephen King, *Harry Potter* de J.K Rowling, *Persepolis* de Marijaane Starpi sau Jurnalul Annei Frank.

În România există suficiente premii care o să acopere o parte mare a literaturii române contemporane de astăzi - premii dedicate poeziei, premii dedicate prozei, premii generale, premii pentru literatura scrisă de femei, premii pentru debut, edituri care organizează concursuri pentru debutanți. Câteva premii importante de la noi din țară sunt: premiile Observator Cultural; premiile Uniter; premiile Uniunii Scriitorilor; Sofia Nădejde; Mihai Eminescu; Uniter; premiul de proză din Iași, dar și altele.

Îmi propun să cercetez și prezint frecvența cu care autorii români premiați în ultimele două decenii au loc în manualele școlare.

Destinul atipic al romanului „Bietul Ioanide”, de George Călinescu

Intervenția cenzurii la nivelul romanului și semnificațiile hermeneuticii comuniste

Edward VASILE, Școala Doctorală a Facultății de Litere, Universitatea din București

Keywords: *cenzură, „Bietul Ioanide”, manuscris, context, modificări*

Pentru cea de-a doua ediție a Colocviului Național „Paul Cornea” am decis să readuc în actualitate romanul „Bietul Ioanide”, de G. Călinescu și mai ales diferitele intervenții pe care cenzura comunistă le-a avut la nivel textual. În mod concret, comunicarea mea va reprezenta un studiu de caz asupra modificărilor anumitor elemente de limbaj, dar și tehnici de construcție pe care autoritățile comuniste le-au cerut autorului pentru a permite romanului să apară. Pe lângă urmărirea și evidențierea propriu-zisă a acestor schimbări, voi încerca să clarific și diferențele între cele patru stagii ale textului: manuscris, ediția din 1953, cea din 1964 și ediția critică, din 2002.

În afară de modificările textuale, consider că este important să aducem în discuție și motivele pentru care autoritățile comuniste au simțit nevoia să modifice textul lui Călinescu, care nu era un dușman al regimului. Care a fost miza acestor modificări și care a fost rezultatul dorit? Acestea sunt doar câteva dintre întrebările la care doresc să răspund în comunicarea mea din cadrul colocviului. De asemenea, o să trecem în revistă și reacțiile presei literare și criticilor vremii. Unii mimau „obiectivitatea”, alții reprezentau de fapt răspunsul autorităților culturale comuniste față de romanul lui Călinescu. Astfel, putem determina dinamica relației dintre câmpul de creație, reprezentat de G. Călinescu, și câmpul de putere, reprezentat de autoritățile comuniste. Practic, anii scrierii romanului reprezintă și anii luptei pentru anularea de către comuniști a autonomiei estetice a câmpului literar și transformarea sa prin intermediul cenzurii într-un mijloc de propagandă în folosul regimului. Toate aceste dinamici vor fi discutate în

cadrul comunicării, nu doar raportându-ne la textul romanului, ci și la elemente din biografia autorului și la contextualizarea istorică necesară unui astfel de demers.

Reprezentări ale suferinței carcerale în memorialistica Lenei Constanțe

Ana-Maria VIERU, Școala Doctorală a Facultății de Litere, Universitatea din București

Keywords: *literatură memorialistică, comunism, studiile memoriei, reprezentarea suferinței, spațiu carceral*

Studiul face parte dintr-un proiect doctoral care își propune să identifice reprezentări ale suferinței carcerale trăite de diferiți memorialiști în primul deceniu al comunismului din România.

Cercetarea de față are în vedere în special cele două volume publicate de Lena Constanțe la începutul anilor '90, *Evadarea tăcută*, respectiv *Evadarea imposibilă*. Asemenea majorității mărturiilor despre închisorile comuniste, autoarea se raportează la câteva „elemente-tip” care alcătuiesc cotidianul detenției politice: izolarea, foamea, gardianul, procesele, relația cu celelalte deținuți și amintirile din libertate. Folosindu-și propriile resurse spirituale și intelectuale, încearcă, asemenea multor deținuți scriitori și intelectuali, să gestioneze noul mod de viață.

O primă observație relevantă este că autoarea își valorifică în detenție experiența artistică de scenograf și grafician influențat de școala etnologică a lui D. Gusti. Deși are la dispoziție resurse limitate, pictează, compune în minte piese de teatru și confecționează diferite obiecte de uz decorativ și practic. Lucrarea își propune, astfel, să analizeze semnificațiile acestor manifestări artistice și artizanale în contextul privării de libertate.

„Acuratețea senzorială” a artistului plastic conferă, totodată, o expresivitate particulară mărturiilor. Imaginea gardianului, a „securistului” și, în general, descrierea ritmului vieții carcerale capătă tușe aproape mitologice. Cercetarea propusă va analiza aceste reprezentări, încercând să verifice ipoteza unui imaginar comun al experienței carcerale comuniste (împărtășit, deci, de majoritatea memorialiștilor din aceeași perioadă).

O altă idee importantă este că autoarea își tratează propriul text ca pe un alt „obiect” artistic, chiar artizanal, mizând pe capacitatea unui anumit tip de stil (sobru, ironic, glacial) de a recompune atmosfera clar-obscură a detenției. Cercetarea se va raporta, prin urmare, și la „dominantele” stilistice ale literaturii memorialistice scrise de Lena Constanțe, urmărind rolul povestirii în generarea unei memorii colective a detenției.